

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Bekir BOZDAĞ* tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK

Van Milletvekili

Türkiye cezaevlerinde, kapasite aşırı doluluk oranları, uzun süren yargılama süreçleri ve haksız tutuklamalar nedeniyle adaletsiz birçok uygulama yaşanmaktadır. Cezaevlerinde tutulan yüzbinlerce kişinin yaşam koşulları insan onuruna aykırı bir şekilde ulusal ve uluslararası mevzuatın ihlaline neden olmaktadır. Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğu ve kanuna aykırı işlemlerin olmayacağı'nın görülmesi gereken yerlerden biri de yargılama süreçleri ve devamında infaz alanları olan cezaevleridir. Hakkında herhangi bir hüküm verilmemiş on binlerce tutuklu çok fazla uzun sürelerle tutuklu kalmakta, hasta tutukluların sağlık hakkı kapsamındaki talepleri tam olarak yerine getirilmemekte ve bu nedenle dönem dönem yaşam kayıpları yaşanmaktadır. 2017-2019 döneminde de 44 kişinin cezaevlerinde yaşamını yitirdiği kamuoyuna yansımıştır. Önceki yıllarda da bu ölümlerin sistematik bir şekilde devam ettiği bilinmektedir. Alınmayan tedbirler ve verilmeyen sağlık hizmeti sonucu fiilen bir ölüm cezasına dönüşen bu durum ortaya çıkarmaktadır. Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği ve İnsan Hakları Derneği'nin verilerine göre halen ölüm riski altında yüzlerce tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. İnsan Hakları Derneği (İHD) Genel Merkezi'nin verilerine göre; mahpusların sağlık ve iletişim hakları ihlal edilmekte, çeşitli disiplin suçları ile tecrit ve izolasyona tabi tutulmaktadır. Özellikle sağlık hakkı ihlalleri hala devam etmektedir. İHD'nin hapisanelerdeki 'Ağır Hasta ve Hasta Mahpus Listesi 2020' verilerine göre, Türkiye hapisanelerinde halen 604'ü ağır 1.605 hasta mahpus bulunuyor. İHD'nin basına yansıyan ve avukat görüşmeleri ile tespit edilen verisine göre 2020 yılı başından Eylül 2022 dönemine kadar en az 140 tutuklu yaşamını yitirmiştir.

Türkiye cezaevlerinde çeşitli nedenlerle ölümler gerçekleşmeye devam etmektedir. Ekim-Aralık 2021 döneminde; **Bangin Muhammed, Garibe Gezer, Abdülrezzak Şuyur, Halil Güneş, İlyas Demir, Vedat Erkmen, Uğur Demirbay** isimli tutuklular yaşamını yitirdi. 2022 yılı Ocak ayında; **Ramazan Turan (70), Sefa Kürçe** hayatını kaybetti. Şubat ayı içerisinde; **Mehmet Hanefi Bilgin (58), Turgay Deniz (39), İsa Yaşar (57), Nusret Muğla (84) Yusuf Bekmezci (82), Emrah Çalışır (30), Sezer Alan, Şahin Adanur, Taner Işıldak,**

2063

Ali Kaya Mart Ayı içerisinde **Şervan Can Güder (20), Sinan Kaya (28) Abdullah Boran (80), Ercan Eke (43), Bedri Çakmak, Umut Bulut, Abdo Baran (82) Reşat Altınbaş** Nisan ayı içerisinde **Mehmet Sevinç (63) Ferhan Yılmaz, Seyit Şahin, Ali Nuri Bakır, Mehmet O.** Mayıs ayında **Yusuf Akmısır, Abdullah Ece, Ferhat Doğan, Sıddık UĞUR,** Haziran ayında **Kadir Karademir, Hakan Kaşarlıoğlu, Fethi Ün** Temmuz ayında **Yılmaz Ekinci, Kadri Ekici, Meryem Serçe, Şükrü Tuğrul Özşengül, Ali Osman Yılmaz, Mehmet Sait Demiröz, Taner Atmaca** Ağustos ayında **Mehmet Candemir, İbrahim Yıldırım, Bazo Yılmaz,** Eylül ayında **Tacettin Başer** isimli mahpuslar cezaevinde şüpheli bir şekilde yaşamını yitirmiştir. Bu kişiler dışında da “intihar etti veya öldü” iddiası ile cezaevinde iken yaşamını yitiren kişiler olmuştur. Öte yandan cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere karşı işkence, kötü muamele ve hak ihlali iddiaları gittikçe artan oranda kamuoyuna yansımaktadır. Bu durumdaki mahpusların cezaevinde kalmasının ağır hak ihlallerine ve hatta ölüme yol açacağı bilinmelidir. Ağır hasta tutsakların cezaevi ve korona koşulları nedeniyle de sağlık hizmeti alamadığı bilinmektedir. Adalet Bakanlığı’nın cezaevinde yaşanan hukuk dışı koşullara son vermesi, mahpusların nitelikli sağlık hizmetinden yararlanmasını sağlaması anayasa, hukuk devleti ve uluslararası sözleşmelerin gereğidir.

Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi’nde tutulan ağır hasta tutuklu Saadet Fırat’ın sağlığı ve yaşam hakkı için kaygılı olan ailesi, avukatları ve hasta tutuklu alanında faaliyet gösteren insan hakları örgütlerinin kamuoyuna yansıyan görüşlerine göre; 55 yaşında, kanser hastası olan Fırat’ın yemek borusu kanseri hastası olduğu, bu nedenle hem radyoterapi hem de kemoterapi tedavisi görmesi gerektiği, tedavi süreci devam etmesi gerekirken cezaevine konulduğu ifade edilmektedir.

Fırat’ın hapisshanede yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle revire çıkarıldığı ve daha sonra hem hastaneye hem de Onkoloji servisine muayeneye için götürüldüğü, PET, EKG ve diğer tetkiklerin gerekli olduğu ancak bunların çekilemediği ifade edilmektedir. Yaklaşık 3 haftadır da sırt ağrıları, öksürük, göğüs ve kalp bölgesinde ağrı şikayetleri yaşayan bu ağrılarının kaynaklı olarak röntgen ve kalpte meydana gelen elektriksel faaliyetin kaydedilmesi için EKG çektilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Vucüt direnci düşen, tahlil sonuçları kendisine iletilmeyen hasta tutuklu Fırat’ın hastalığının seyrinin nasıl devam ettiğinin bilinmediği, cezaevinde sağlıklı bir tedavi sürecinin olmayacağı ve acil tahliye edilmesi gerektiği, yargılamanın tutuksuz yapılması gerektiği, bu nedenle Saadet Fırat’ın bir an önce tahliyesinin sağlanması ve tedavisinin dışarıda, ailesinin yanında devam ettirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Sağlık durumu gittikçe kötüleşen ve tek başına hayatını devam ettiremeyecek hale gelen Saadet FIRAT’ın tedavisinin sağlanması için infazının ertelenerek serbest bırakılmasının bir zorunluluk haline geldiğini ifade edilmektedir.

7/26/3

Bu bağlamda:

- 1) Türkiye cezaevlerinde 2015-2022 yılları arasında gerçekleşen ölüm sayısı kaçtır? Cezaevlerine sağlıklı giren ama cenazeleri çıkan bu tutuklu ve hükümlülerin ölümünden siyaseten sorumlu olduğunuzu düşünüp istifa etmeyi düşünüyor musunuz?
- 2) Türkiye cezaevlerinde hasta olduğu sağlık raporlarla ortaya konulmuş kaç mahkum bulunmaktadır? Bunların kaç kadın, engelli ve 65 yaş üzerindedir?
- 3) Ömrünün çoğunu cezaevinde geçirmiş ve şu an bakıma muhtaç, kanser ve benzeri ağır hastalığı olan mahpusların cezaevinde tutulmasının hukuki gerekçeleri nelerdir?
- 4) Korona ve cezaevi koşullarında hasta ve ağır hasta mahpusların sağlık hizmetleri nasıl karşılanmaktadır?
- 5) İnfazının çoğunu yerine getirmiş yaklaşık 600 ağır hasta mahpusun yaşam hakkının korunması amacıyla hükmün geriye bırakılması veya diğer adli kontrol hükümleri için bakanlığın bir girişimi olacak mıdır?
- 6) Avrupa Cezaevi Kurallarının “özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese, insan haklarının gerektirdiği gibi saygılı davranılmalıdır” ilkesi ağır hasta tutsaklar için geçerli midir?
- 7) Ağır hasta mahpuslar 5275 sayılı yasanın 16. Maddesinin hangi şartlarını yerine getirmemektedir? Bu şartları uymasına rağmen serbest bırakılmayan ağır hasta tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır?
- 8) Hasta mahpusların salıverilmesi veya tahliyesi hakkında Bakanlığınızın yapmakta olduğu bir çalışması mevcut mudur?
- 9) 2020 yılından bu yana cezaevlerinde en az 140 kişinin yaşamını yitirmesi hakkında başlattığınız bir soruşturma mevcut mudur?
- 10) Yemek borusu kanseri hastalığı nedeniyle radyoterapi ve kemoterapi tedavileri devam eden ve birçok kronik hastalığı bulunan Saadet FIRAT’ın sağlık ve yaşam haklarının korunması ve ceza infazının ertelenmesi, tutuksuz yargılanması veya serbest bırakılması için bir girişim başlatacak mısınız?
- 11) Ağır hasta tutsakların ölmeye yakın hastaneye gönderilmesi politikasına son verecek misiniz?